

Tarptautinės apsaugos prašytojas, kuris padarė sunkų apgyvendinimo centro, į kurį jis buvo priimtas, taisyklių pažeidimą arba akivaizdžiai agresyviai elgėsi, negali būti baudžiamas atimant teisę į materialines priėmimo sąlygas, susijusias su gyvenamuoju būstu, maistu ar apranga

Sprendime *Haqbin* (C-233/18), priimtame 2019 m. lapkričio 12 d., Teisingumo Teismo Didžioji kolegija pirmą kartą nusprendė dėl Direktyvos 2013/33¹ 20 straipsnio 4 dalimi valstybėms narėms suteiktos teisės nustatyti sankcijas, taikytinas tarptautinės apsaugos prašytoją pripažinus kaltu dėl sunkaus apgyvendinimo centro, į kurį jis buvo priimtas, taisyklių pažeidimo arba akivaizdžiai agresyvaus elgesio, apimties. Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši nuostata, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1 straipsniu, neleidžia valstybėms narėms šiais atvejais skirti sankcijas, kuria iš prašytojo atimama, net laikinai, teisė į materialines priėmimo sąlygas, susijusias su gyvenamuoju būstu, maistu ar apranga.

Afganistano pilietis Z. Haqbin atvyko į Belgiją kaip nelydimas nepilnametis. Pateikus tarptautinės apsaugos prašymą jis buvo apgyvendintas apgyvendinimo centre. Šiame centre jis dalyvavo didelėse muštynėse tarp įvairios etninės kilmės gyventojų. Po šių įvykių apgyvendinimo centro direktorius nusprendė penkiolikos dienų laikotarpiui atimti iš jo teisę į materialines priėmimo sąlygas apgyvendinimo įstaigoje. Šiuo laikotarpiu, kuriuo iš jo buvo atimta nagrinėjama teisė, Z. Haqbin, jo paties teigimu, praleido viename iš Briuselio parkų ir pas draugus.

Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, gavęs Z. Haqbin apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria buvo atmestas jo skundas dėl sprendimo atimti iš jo atitinkamą teisę, pateikė Teisingumo Teismui klausimą dėl galimybės Belgijos valdžios institucijoms atimti iš tarptautinės apsaugos prašytojo, esančio tokioje padėtyje kaip Z. Haqbin, teisę į materialines priėmimo sąlygas arba ją apriboti. Be to, atsižvelgiant į šio prašytojo konkrečią padėtį, pateiktas klausimas, kokiomis sąlygomis tokia sankcija gali būti skiriama nelydimam nepilnamečiui.

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad Direktyvos 2013/33 20 straipsnio 4 dalyje numatytos sankcijos iš principo gali būti susijusios su materialinėmis priėmimo sąlygomis. Vis dėlto, tokios sankcijos, atsižvelgiant į tos pačios direktyvos 20 straipsnio 5 dalį, turi būti objektyvios, nešališkos, motyvuotos ir proporcingos konkrečiai prašytojo padėčiai, ir, bet kuriuo atveju, turi išsaugoti jo orumo nežeminantį gyvenimo lygį.

Taigi teisės naudotis visomis materialinėmis priėmimo sąlygomis arba materialinėmis priėmimo sąlygomis, susijusiomis su gyvenamuoju būstu, maistu ar apranga, atėmimas, net ir laikinai, būtų nesuderinamas su pareiga garantuoti prašytojui orumo nežeminantį gyvenimo lygį. Iš tiesų tokia sankcija atimtų iš jo galimybę patenkinti savo būtinausius poreikius. Be to, ji pažeistų proporcingumo reikalavimą.

¹ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96).

Teisingumo Teismas pridūrė, kad valstybės narės įpareigojamos nuolat ir nepertraukiamai užtikrinti orumo nežeminantį gyvenimo lygį ir kad už tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimą atsakingos valdžios institucijos turi užtikrinti galimybę nustatyta tvarka naudotis tokį gyvenimo lygį galinčiomis garantuoti materialinėmis priėmimo sąlygomis – tai yra jų atsakomybė. Taigi jos negali tik, kaip tai numatė Belgijos kompetentingos valdžios institucijos, pateikti prašytojui, iš kurio buvo atimta atitinkama teisė, galinčių jį priimti privačių benamių centrų sąrašą.

Kiek tai susiję su sankcija, kuria apribojama galimybė naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis, kaip antai teisės į dienpinigius panaikinimas arba apribojimas, Teisingumo Teismas patikslino, kad kompetentingos valdžios institucijos bet kuriuo atveju turi užtikrinti, jog tokia sankcija, atsižvelgiant į konkrečią prašytojo padėtį ir visas bylos aplinkybes, atitiktų proporcingumo principą ir nepažeistų šio prašytojo orumo. Šiuo klausimu jis priminė, kad valstybės narės gali Direktyvos 2013/33 20 straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais numatyti kitas priemones, nesusijusias su materialinėmis priėmimo sąlygomis, pavyzdžiui apgyvendinti prašytoją atskiroje apgyvendinimo centro dalyje arba perkelti jį į kitą apgyvendinimo centrą. Be to, kompetentingos valdžios institucijos, laikydamosi šioje direktyvoje nustatytų sąlygų, gali nuspręsti sulaukyti prašytoją.

Jeigu prašytojas yra nelydimas nepilnametis, vadinasi, pažeidžiamas asmuo, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2013/33, kompetentingos valdžios institucijos, nustatydamos sankcijas pagal šios direktyvos 20 straipsnio 4 dalį, turi papildomai atsižvelgti į ypatingą nepilnamečio padėtį ir į proporcingumo principą. Šios sankcijos, atsižvelgiant, be kita ko, į Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnį, turi būti taikomos pirmiausia atsižvelgiant į vaiko interesus. Vis dėlto Direktyva 2013/33 netrukdo tam, kad šios valdžios institucijos nuspręstų atitinkamą nepilnametį patikėti už jaunimo apsaugą atsakingoms tarnyboms arba teisminėms institucijoms.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106